Št. 235 Poštnina plačana v gotovini (Tassa postale corrisposta con la posta) 3. oktobra 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVIII

izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Odgovorni urednik in odgovorni lastnik Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna Edinost, tiskarna Edinost. Naročnina za mesec: L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 39.— in celo leto L 69.—. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Knjižnica LJUBLJANA – Jugoslavija

Za naše šole!

Ni še nobenega zakona, nobene objavljene odredbe, vendar se že izvršujejo oblastveni ukrepi, ki uvajajo v nižje razrede naših ljudskih šol na mesto slovenskega italijanski učni jezik.

Razburjenje, ki se je radi tega polastilo vsega našega ljudstva, je neopisno in vsi se vprašujejo: kaj sedaj?

Predsednik našega političnega društva je predsinočnjim brzojavil gosp. poslancu dr. Karlu Podgorniku: «Radi šolstva nujno potreben sestanek poslancev (in) delegatov političnih organizacij predlagam četrtek čakam sporazumnih tamkajšnjih ukrepov.»

Zares, neobhodno je treba, da se takoj sestanejo naši državni poslanci in delegati naših političnih organizacij za vso Julijsko Krajino in da sklenejo, kar je treba, da se odvrne od našega ljudstva najljutejši udarec, ki se more zamisliti proti njegovi kulturi in proti temu, kar mu mora biti nedotakljivo sveto: njegovemu jeziku in duši njegove dece.

Ne da bi prehitevali ukrepov poklicanih činiteljev, izrekamo gotovost, da najde naše ljudstvo toliko zavesti, ponosa in odločnosti, da poda primeren odgovor na vnebovpijoče brutalno nasilje po geslu: SLOVENSKI OTROK V SLOVENSKO ŠOLO, NE PA V POTUJČEVALNICO!

* * *

Z ozirom na živinski atentat, ki ga zakrivlja te dni šolsko oblastvo nad našim ljudstvom s tem, da spreminja prve razrede v italijanske, izganja naše učitelje in jih meče na cesto, a na njih mesto pošilja italijanske učitelje, ki ne razumejo našega jezika in tudi ne naših otrok — z ozirom na tako nesramno in nečloveško davljenje našega ljudstva in njegove šole pozivamo čitatelje in sploh vse prizadete, da nam takoj naznanijo vsak tudi najmanjši incident povodom današnje sramotne otvoritve letošnjega šolskega leta. Svet mora izvedeti do zadnje podrobnosti, kako se v kulturni državi v prosvitljenem XX. veku šola nesramno izrablja za mučenje in davljenje nezaščitene narodne manjšine. Pišite takoj, sporočite po najkrajši poti o vsakem incidentu, protestu, ali odporu starišev in otrok proti temu nečloveškemu postopanju z našo šolo, žaljenju in poniževanju našega ljudstva! Vsa grdoba nečloveške šolske politike ministra Gentile mora na dan v vsej svoji nečlovečnosti!

Ravnotako naj se nam javijo tudi vse podrobnosti o stanju posameznih šol, o učiteljih, imenovanjih, odstavljanjih in sploh o vsakem ukrepu šolskega oblastva.

* * *

Znano je, da je v praktični politiki dosti hinavščine. Da tudi italijanska politika trpi na tej napaki, je umljivo. Kar pa deluje naravnost porazno, je to, kako zna prav italijanska politika tirati hinavščino do vrhunca, z dovršeno organizacijo svoje hinavske «službe». To mnenje se vsiljuje objektivnemu opazovalcu nasproti politični akciji za poitalijančenje naših šol, ki je z zadnjimi odredbami šolskih oblastev prešla iz pripravljalnih naskokov v uničujoči končni napad. To akcijo podpira italijansko časopisje z organiziranim hvaljenjem in poveličevanjem filozofa na ministrskem stolu in s hinavskim povdarjanjem pravilnosti, da, vzvišenosti njegovega delovanja.

Govorice o skrajšanju dobe šolske obveznosti v novih pokrajinah so bile naučnemu ministru Gentile v povod, da spregovori o zlih strankarskih duhovih, ki bi radi vzbudili nezadovoljstvo in nezaupanje proti stremljenju vlade, ko je vendar le-tej usoda italijanskega šolstva tako zelò pri srcu in edina svrha vsake reforme v šolstvu le pospeševanje in razširjevanje kulture: nič strahu torej, da bi se v novih pokrajinah odprla vrata analfabetizmu.

In k temu se oglaša — to za vzorec organizirane hinavščine — tukajšnji uradni list (L'Osservatore Triestino) z naravnost ostudnim izvajanjem: češ, da je treba imeti pred očmi, da se ministrove besede tičejo italijanske šole in da morda tiči v tem vzrok onim zvitim obrekovalnim govoricam. Zakaj, tako nadaljuje uradno glasilo, «se ne sme pozabiti, da je v novih pokrajinah še političnih struj, ki, kadar govorijo o šoli, mislijo ono, ki naj bi rabilo njihovim političnim svrham. Ni torej skrb za vzgojo, nego za grdo strankarsko korist, ki jih vodi. Čas bi bil, da vsak spregleda resnico in da spozna končno veljavno trdnost položaja Italije v novih pokrajinah. Vsako tako revno gibanje, ki naj bi jemalo vrednost režimu, njegovim nalogam, ciljem, načrtom, njegovemu delovanju — ki je usmerjeno vedno k splošnemu dobru, z liberalnostjo načel, z vzvišenostjo čustev, z iskrenostjo namenov — se mora razbiti ob trdnosti italijanske moči, moči, ki se dandanes opira tudi na soglašanje, ker se tudi drugorodne manjšine otresavajo upliva tistih, ki bi jih radi spravili do takega političnega zadržanja, ki bi bilo nasprotno njihovim koristim in Italiji.»

Kdo dvomi o trdnosti italijanskega režima v naših krajih? Kvečjemu tisti, ki jo hočejo krepiti s tako brutalno in hkratu tako bedasto trdostjo!

Naš boj torej za šolo, kjer se otroci učijo in vzgajajo v svojem jeziku, kakršno so naši sodeželani vedno zahtevali in pod avstrijsko vlado v najobilnejši meri tudi uživali, ta sveti boj se uradna hinavščina drzne imenovati grdo politično strankarstvo, njihovo uradno nasilje nad jezikom in dušo naše slovenske dece pa izvira iz liberalnosti, iz plemenitosti, iz iskrenosti ter pospešuje in širi kulturo!

Fej nad tako hinavščino, fej in fej!

Krvavi spopadi v Düsseldorfu

Mrtvi in ranjeni — Nemci obtožujejo separatiste

PARIZ, 2. Nedeljske manifestacije separatistov v Düsseldorfu so povzročile krvave incidente. Kakor znano, je napadla nemška policija zborovanje ter pričela brez vsakega vzroka streljati proti ljudski množici, dokler ni prihitelo na lice mesta francosko vojaštvo, ki je za silo vzpostavilo red. Posebni dopisnik «Matina» v Düsseldorfu poroča svojemu listu o teh dogodkih sledeče:

«Približno 40 tisoč oseb se je zbralo okoli 15. ure v drevoredu «Hindenburgwall». Voditelji separatističnega gibanja so zasedli stopnjišče gledališča. Komaj pet minut je govoril Matthes, ko je počil prvi strel z okna hiše, ki leži za spomenikom Wilhelma I. ter zadel automobil govornika. Ker se je bilo bati novih nemirov radi te provokacije s strani komunistov, je porenska straža zaprla dohode na prostor zborovanja.

Ta previdnost pa je bila odveč. Niso bili namreč komunisti tisti, ki so streljali, ampak bila je to pruska policija. Izšli so pruski stražarji s povspešenim korakom iz vojašnice in sosednjih hiš ter pričeli streljati na zborovalce z revolverji in puškami.

Nahajal sem se v tistem trenotku visoko na stopnjišču gledališča in sem videl prestrašeno ljudsko množico, kako se je pričela valiti proti širokim ulicam ob straneh gledališča. Videl sem policaje, ki so sledili ubežnikom ter streljali proti njim.

Ko ta boj kar ni hotel ponehati, so prihiteli na lice mesta francoski vojaški oddelki, ker je obstojala nevarnost za policijo, ako bi prišlo ljudstvo k sebi ter se zavedlo svojega položaja.

Po zadnjih vesteh je bilo 12 demonstrantov ubitih. Agenti so pa imeli štiri mrtve. Število ranjencev je visoko, a se ga ni moglo do sedaj ugotoviti.

BERLIN, 2. V nedeljo je prišlo po vseh večjih mestih do več ali manj hudih izgredov. Posebno je bil Düsseldorf pozorišče resnih incidentov, ki so stali več človeških življenj. Poluradna glasila skušajo vplivati pomirjevalno na javnost.

Po prvih vesteh iz nemškega vira so se manifestacije v Düsseldorfu pričele ob nenavzočnosti ljudstva: Tekom demonstracij so ostala gledališča zaprta; ravnotako tudi restavracije in kavarne ter je bil ustavljen ves promet.

Do hudih spopadov je prišlo že predpoldne, svoj višek so pa dosegli nemiri popoldne okoli 16. Sprevod separatistov je napadel demonstrante, ki so hoteli nastopiti proti manifestaciji za ločitev Porenja od Nemčije. Nemška policija je prihitela protiseparatistom na pomoč. V kratkem se je razvila prava bitka med obema strankama.

Prihitele so na lice mesta tudi francoske čete s strojnimi puškami in oklopnimi automobili, tako da se je na eni strani borila nemška policija in Nemci, ki hočejo ohraniti edinstvo Nemčije proti francoskim vojakom in separatistom na drugi strani.

Nemci očitajo Francozom, da podpirajo separatiste.

BERLIN, 2. K nedeljskim dogodkom v Düsseldorfu prinaša Wolfova agencija še sledeče podrobnosti:

«Zvečer so oboroženi oddelki separatistov napadli nemško policijo, kateri se je kmalu posrečilo razgnati napadalce. Ti-le so poklicali na pomoč francosko vojaštvo, ki se je kmalu prikazalo na pozorišču z oddelki konjenice in oklopnimi avtomobili. Francozi so ponovno napadli nemško policijo ter jo premagali in razorožili. Več policijskih agentov se je zateklo v palačo policije, kjer so jim bili separatisti takoj za petami ter jih na okruten način zdelali. Točno število mrtvih in ranjenih ni bilo še ugotovljeno. Do sedaj se je poročalo o 16 mrtvih. Veliko število težko in malo ranjenih je bilo prenešenih v bolnišnico. Francozi so aretirali načelnika policije v Düsseldorfu. Močni oddelki Francozov krožijo po mestu».

Drugo poročilo Wolfove agencije pravi, da je bilo v vsej Bavarski v nedeljo povsem mirno. Vesti o predstoječi proglasitvi svobodne porenske republike se niso uresničile. Nasprotno so se vsi resni krogi v Porenju in ruhrski kotlini izrekli proti ustanovitvi kake umesne države. Posebno nasprotujejo temu načrtu tudi delavske zveze vseh strank.

Sinoči je vlada razpravljala o izjavah, ki bodo predložene tekom tega tedna parlamentu. Te izjave se tičejo v prvi vrsti stališča državne vlade gledè zunanje politike. V vladnih krogih se nestrpno čaka na uradne izjave iz Pariza in Bruslja o položaju po prenehanju pasivnega odpora.

Aretacije v Düsseldorfu.

PARIZ, 2. Listi poročajo iz Düsseldorfa, da so zasedbena oblastva aretirala nekoliko uradnikov, katere se smatra za odgovorne radi nedeljskih nemirov. Tako so bili med drugimi aretirani predsednik vlade Raddatz, načelnik nemške policije dr. Hans, policijski nadzornik dr. Hoffner in glavni komisar kriminalne policije Ulemberg. Dvanajst častnikov policije je bilo aretiranih.

Poincaré hoče biti previden.

BARLEDUC, 2. Poincaré je bil zopet izvoljen za predsednika pokrajinskega zbora Mose. Pri tej priliki je imel govor, kjer je trdil da so bile po ukinjenju pasivnega odpora tozadevne odredbe umaknjene od nemške vlade na zelo dvomljiv način. «Ne moremo torej proslavljati zmage» — je nadaljeval g. Poincaré —, «ker moramo paziti, kako se bomo rešili bodočih nesreč. Težav bo jutri več in težjih, v vseh ozirih je položaj še vedno kočljiv. Moramo mirno čakati na nadaljnji razvoj dogodkov. Ako si bomo ohranili hladno kri, bomo ostali gospodarji položaja.» Svoj govor je Poincaré zaključil tako-le: «Ko bomo dobili pravo zadoščenje, tedaj bodo vsi Francozi lahko šli v Campidoglio na praznovanje vspeha, ki bo kronal njihove napore».

NEMŠKI MONARHISTI ZASEDLI TRDNJAVO KÜSTRIN

BERLIN, 2. Radikali desnice v Küstrinu, pruski trdnjavi na poljski meji, so zasedli mesto. Minister za državno brambo je vzpostavil pisemsko in brzojavno cenzuro. Uradno poročilo poroča o tem dogodku sledeče:

«Včeraj zjutraj proti 4. uri so se skušale oborožene sile narodnih radikalcev polastiti mesta Küstrin. Poveljnik mesta je dal aretirati kolovodje tega gibanja. Posadka je bila ojačena s četami državne brambe in mora z vsemi razpoložljivimi sredstvi skrbeti za red.»

Zadnje vesti poročajo, da oblegajo še vedno čete državne brambe trdnjavo, kjer so se utaborili uporniki. Vsaka zveza z zunanjim svetom je bila pretrgana.

RUSIJA SE NE BO VMEŠAVALA V NEMŠKO DRŽAVLJANSKO VOJNO.

MOSKVA, 2. Trocki je sprejel ameriškega senatorja Kinga ter mu z ozirom na vesti, ki krožijo o posredovanju Rusije v slučaju revolucije v Nemčiji, izjavil, da si želi Rusija predvsem miru in da ne bo poslala na mejo niti enega vojaka, ako ne bo v to prisiljena. «Seveda» — je pristavil Trocki — «bomo nastopili proti nemškim monarhistom, ako bodo zmagali ter se združili z zapadnimi velesilami proti sovjetski zvezi. To pa je skoro nemogoče. Zveza sama pa se ne bo v nobenem slučaju vmešavala v državljansko vojno v Nemčiji. Zgoditi bi se to znlo le tedaj, ako bi se nastopilo z orožjem proti Poljski, česar bi mi na noben način ne mogli dopustiti.» Na koncu je Trocki izjavil še to-le: «Mi ne skrivamo svoje simpatije do nemškega delavstva; smo popolnoma na strani nemškega ljudstva proti imperijalizmu, ampak predvsem smo za mir. Mala rudeča vojska, ki je bila preurejena kot milica za varstvo našega ozemlja, predstavlja najboljšo garancijo za miroljubno politiko sovjetske zveze.

Viharni prizori v jugoslovenski skupščini

Trgovinska pogodba s Poljsko enoglasno sprejeta

BEOGRAD, 2. Na včerajšnji seji skupščine, ki je pričela ob 10. uri dopoldne, se je posl. Mihajlo Pavlović (radikalec) po prečitanju zapisnika opravičil zaradi razžalitve muslimanov na zadnji seji, nakar je predsednik konstatiral, da je incident s tem končan. V tem trenutku pa je poslanec Grgurević (rad.) zaklical: «Pavlović je imel popolnoma prav!» To je izzvalo nove vihar ne proteste pri muslimanih. Predsednik Ljuba Jovanović je skušal pomiriti nov spor, ki pa se je še povečal, ko je radikalec Majkić zaklical muslimanom: «Ubiti bi vas morali!» Iz muslimanskih in vrst SLS so zadoneli v odgovor vzliki: «To je škandal! G. predsednik, ali ste slišali, kaj se govori?» V splošnem hrupu je predsednik Ljuba Jovanović prekinil sejo in šel nato mirit bosanske radikale. Po zopetni otvoritvi seje je predsednik naznanil, da pride incident s poslancem Majkićem na dnevni red.

Po prečitanju prošenj in po kratkih odgovorih posameznih ministrov je skupščina prešla na dnevni red: Poročilo odbora o trgovinski pogodbi s Poljsko. Trgovinski minister dr. Kojić je po kratkem ekspozeju priporočal skupščini, naj sprejme konvencijo. Posl. Bedjanić je izjavil imenom SLS, dr. Šečerov imenom demokratov in Voja Lazić imenom zemljoradnikov, da bodo glasovali za konvencijo. Nato se je oglasil k besedi zunanji minister dr. Ninčić, ki je naglašal, da ima soglasni sprejem teh konvencij nedvomno politični značaj. Pokazalo se je, da je skupščina enodušna, kadar gre za vprašanje ustvaritve čim tesnejših vezi s Poljsko. Skupno delo držav Male entente in Poljske se je že ponovno obneslo in njihov vpliv na ureditev razmer v Srednji Evropi nikakor ni mogoče zanikati. Nato so bile konvencije v prvem in drugem glasovanju sprejete s 151 glasovi. Proti ni glasoval nikdo.

Potem ko je predsednik izjavil, da bo Majkićev slučaj predložen skupščini šele tedaj, ko se ugotove vse okolnosti, in je bil prečitan akt ministra pravde, s katerim se zahteva zakonsko tolmačenje čl. 30. zakona o sodnikih od 4. marca 1911., je predsednik ob 1. uri popoldne zaključil sejo in sklical prihodnjo za danes dopoldne z dnevnim redom: Razprava zakona o prometnem osobju (železničarska pragmatika).

Podpredsednik narodne skupščine Ljuba Bašić vodi v imenu predsedništva narodne skupščine preiskavo zaradi incidenta radikala Majkića z muslimani. Zaslišani bodo nekateri poslanci, ki so čuli njegove medklice. Bosanski radikali trdijo, da se je Majkiću izrekla žaljivka banti (vagabund, gauner), na kar je Majkić rekel, da bi onega, ki je to rekel, ako bi ga čul, ustrelil . . .

Vsi občinski sveti na Španskem razpuščeni.

MADRID, 2. Uradni list objavlja odlok, da so vsi občinski sveti na Španskem razpuščeni.

Zračna proga Pariz-Dunaj.

LE BOURGETTE, 2. Danes je bil otvorjen zračni promet na progi Pariz-Strasburg-Praga-Dunaj. Aeroplan bo odhajal vsak dan iz Pariza ob 7. Prihod na Dunaj ob 17.

Spor radi Reke

Pravo stanje vprašanja po informacijah „Slov. Naroda" — Zanellova vlada priglasila vstop Reke v Društvo narodov

LJUBLJANA, 2. Današnji «Slov. Narod» objavlja sledeče pismo iz Beograda pod naslovom «Istina o stanju reškega vprašanja».

«Z odlične, povsem informirane strani smo dobili o reškem vprašanju te-le informacije:

Senzacij željni novinarji v Beogradu si, v pomanjkanju oficijelnih vesti, izmišljujejo vsak teden vsaj po eno «končno» rešitev reškega vprašanja, a ker ne sme Zagreb zaostajati za Beogradom, se pojavljajo tudi tam od časa do časa slične vesti «od dobro poučene strani». Te vesti se širijo potem po vseh drugih jugoslovenskih listih, se brzojavljajo v inozemstvo in prihajajo, v nekoliko spremenjeni obliki, čez nekaj dni nazaj kot najnovejša francoska ali laška poročila.

Kako malo resne so te vesti, pokazuje posebno drastično zadnja, ki jo je objavil nemško pisani zagrebški dnevnik in ki je omenjena tudi v »Sl. Narodu« od 27. p. m.

Po tej vesti bi Italija med drugim pristala na teritorijalne koncesije pri Zadru. Zadrsko ozemlje je tako majhno, da nima Zader niti svojega vodovoda na svoji zemlji! Kaj naj se torej tam še odstopi? Idrijo in Postojno šteje omenjena vest kot koncesijo v — Istri!

«Doditični načrti se baje že nahajajo v rokah polkovnika Kalafatovića, jugoslovenskega člana razmejitvene komisije!» Dotična «dobro poučena» oseba torej ne zna, da ni polkovnik Kalafatović v prav nobeni razmejitveni komisiji in da je naš član razmejitvene komisije z Italijo polkovnik Daskalović, ki je bil tudi dodeljen naši delegaciji v paritetni komisiji!

Najnovejši dokaz o «informiranosti» dotičnega poročevalca pa vsebuje trditev, da je italijanska vlada prevzela nasé obveznost, da v javni seji parlamenta izjavi, da je zanjo črnogorsko vprašanje rešeno. Ali je sploh mogoče pokazati večjo neinformiranost? Ne samo, da naša vlada v tem oziru ni stavila nikake zahteve, ona o pripadnosti Črne gore k naši državi sploh ne dopušča nikake diskusije. To vprašanje je že zdavnaj rešeno in razven morda gosp. Plamenca tudi ni nobenega človeka na svetu, ki bi o tem dvomil. Sicer pa je tudi Italija že na povsem nedvoumen način priznala Črno goro kot sestaven del naše kraljevine. Razmejitvena komisija med nami in Albanijo, katere predsednik je bil pred kratkim umorjeni italijanski general Tellini, je postavila na meji med Albanijo in nekdanjo Črno goro mejne kamne, na katerih so na naši strani vsekane črke SHS, na albanski pa A.

Od vsega, kar poroča omenjena vest, je le toliko resnično, da želi Italija anektirati Reko in da je za to pripravljena nam priznati Baroš in Delto ter neke vasi v severnem delu reškega ozemlja.

O kakem sporazumu na taki podlagi pa seveda ni govora, kakor je to dovolj jasno povedal ministrski predsednik Pašić v svojem zadnjem govoru.

Kakor so netočne vesti v naših listih, tako je več ali manj neresnična tudi večina poročil laških časopisov.

V nekaterih laških listih se označuje na pr. kot jedro našega spora vprašanje pristaniškega konzorcija. Zlasti tržaški «Piccolo» ponavlja vedno in vedno, da je rešitev našega spora mogoča le na podlagi konzorcija, ki bi prevzel upravo reškega pristanišča, Baroša, Delte in Brajdice, in se zaganja v našo vlado, ker te laške zahteve noče sprejeti. Resnica pa je, da se v pogajanjih med našo državo in Italijo že štiri mesece ne govori več o projektu pristaniškega konzorcija, temveč da zahteva Italija v več ali manj prikriti obliki enostavno aneksijo Reke, brez Baroša in Delte in brez konsorcija.

In ni nikaka tajna, da ravno Tržačani zahtevajo tako rešitev, ker znajo, da bi Reka pod Italijo izgubila svoje zveze z jugoslovenskim zaledjem in postala neškodljiva tržaškemu prometu.»

SUŠAK, 2. Vlada reške države je predložila Društvu narodov apel, podpisan v Kraljevici dne 23. septembra t. l.

Apel pravi, da, ker je registrirana rapallska pogodba in svetomargheritske konvencije ž njo, smatra reška država, da spada rešitev njenih pravic in njenega obstanka formalno in faktično že pred kompetenco Društva narodov. Navaja člen IV. rapallske pogodbe, ki določa: «Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev pripoznavata popolno svobodo in samostojnost reške države ter se obvezujeta, spoštovati jo večno.» Predložena peticija se strogo drži rapallskega dogovora, našteva zgodovinske podatke zadnjih let in zahteva, da italijanska vlada vrne svobodni reški državi pristanišče in vso pristaniško in železniško upravo, da preneha na Reki delovanje čet in oborožene sile, ki ne pripadajo svobodni reški državi, da se stori kar treba za povratek in nemoteno funkcijoniranje konstituante in zakonite vlade in se store uspešne odredbe proti vsakemu poskusu omejitve ali ukinjenja dobljenih pravic, kakor tudi proti vsakemu nasilju in žaljenju suverenosti reške države.

Rakovski — načelnik ruskega trgovskega zastopstva v Londonu.

LONDON, 2. Rakovski, ki je bil na mesto Krassina imenovan za načelnika tukajšnjega ruskega trgovskega zastopstva, je prispel sinoči tu — sem v spremstvu Krassina.

Kriza v fašistovski stranki

Strog opomin lista «Popolo d'Italia» nasprotnikom comm. Rocca — Posl. Farinacci neustrašeno odobrava njegovo izključitev

RIM, 2. S tem, da je izvršilni odbor izključil iz stranke comm. Rocca, ki je eden izmed najboljših Mussolinijevih prijateljev, je zapečatil tudi svojo usodo: kakor je znano, je Mussolini enostavno zahteval, naj odbor odstopi, in to se je tudi zgodilo. Obenem je Mussolini prepovedal nadaljne polemike med zagovorniki in nasprotniki odborovega čina, češ vse slične polemike ne pomenijo drugega kakor samo tratenje energij, kajti položaj fašistovske stranke se je že dovolj razjasnil. V resnici so tozadevne polemike precej polegle; a zanimanje v političnih krogih za razvoj krize je kljub temu, da je energični nastop Mussolinija krizo nekoliko omilil, tako veliko, da se človeku zdi, da je to vprašanje izpodrinilo zaenkrat vsa druga, za Italijo gotovo nič manj važna vprašanja, kakor na pr. odškodninsko vprašanje. Splošno pozornost je zbudil opomin izvršilnemu odboru, ki ga je prinesel «Popolo d'Italia». V začetku članka pravi «Popolo», da so sicer vsi listi polni polemik o izključitvi iz stranke comm. Rocca, a noben list ni še omenil dejstva, da je izvršilni odbor pokazal absolutno pomanjkanje spoštovanja do Mussolinija.

«Napisali smo to ugotovitev — nadaljuje list — ne morda radi tega, ker ni bil Mussolini obveščen prej o vsem, kar se je pripravljalo proti comm. Rocca, in tudi ne pozneje; kajti ministrski predsednik je izvedel za vse to šele iz časopisja. To je toliko hujše, ako pomislimo, da fašisti vsak dan mučijo njihovega poglavarja s tako malenkostnimi stvarmi, ki niso vredne nikakega upoštevanja. Toda popolno pomanjkanje spoštovanja napram Mussoliniju se pa kaže v naslednjem promatranju.

Med tem, ko je bila diplomatska bitka radi Krfa na višku, je dozorelo reško in odškodninsko vprašanje. Z rešitvijo poslednjega vprašanja je vezana usoda vse Evrope za desetletja in desetletja. Dobro, in kaj je napravil izvršilni odbor, ko je bila krfska zadeva za Italijo častno rešena, ko je stopilo na dan spet odškodninsko in reško vprašanje? Se je li morda sestal, da bi Mussoliniju uradno častital na diplomatskem uspehu ali da bi na kak način skušal olajšati njegovo težko nalogo? Nikakor! Izvršilni odbor se je sestal, da postavi pod giljotino moža, obtoženega, da je spisal en članek. Dalje je podal ostavko ter vrgel krizo Mussoliniju pod noge, kakor da bi fašistovski poglavar ne imel dovolj dela z odškodninskim in reškim vprašanjem. Čas je, da branimo predsednika, ki se ne sme na milost in nemilost vdati fanatikom in sejalcem prepirov. On ima drugo delo. Fašistovski deželni načelniki ga morajo razumeti. Spoštovanja do Mussolinija radi njegovega visokega mesta nikakor ne pokažemo s kričanjem «eja» in «alala», ampak z lajšanjem njegovega dela.»

Nasprotni glas zvona

On. Farinacci, eden izmed glavnih nasprotnikov comm. Rocca in njegove politike piše v svojem listu «Cremona nuova»: Mi smo nehali na povelje Mussolinija z vsako polemiko glede izključitve comm. Rocca. Toda v tem trenutku se nahajamo pred dogodki izvanredne važnosti. Izvršilni odbor, ki je izraz mišljenja in volje fašizma, je bil pozvan od Mussolinija, da odstopi, kar pomeni brez vsakega pretiravanja: Mussolini je javno zatajil odbor; in kar je še hujše, odložil je «sine die» sestanek podeželskih zaupnikov. Živimo v času polne diktature; sicer bi nas to ne zanimalo, ako bi diktator ravnal «fašistovsko», t. j. ne pod vplivom protifašistovskih idej. Nahajamo se pred bitko, ki se bijo med fašizmom in mussolinizmom za zavzetje — težko je reči — poglavarja (Mussolinija!)!»

Člankar ugotavlja dalje, da je na eni strani mogočen časnikarski trust, ki ga podpirajo banke in industrije, in kak visokostoječi mož, ki je videl v Rimu prve dneve navdušenja in ki je na pravi in čisto fašizem popolnoma pozabil ali ga obesil pod strop, na drugi strani pa tisoči in tisoči črnih srajc, ki so branile fašistovsko idejo; na eni strani mogočna finančna sredstva, oportunisti, na drugi popolna vdanost Mussoliniju in navdušenje za idejo.

On. Farinacci zaključuje: «Naj se nikakor ne nadaljuje obramba comm. Massimo Rocca: ne pozabljajmo, da so bili Padovani, Corgini, Pighetti in Misuri radi manjših stvari izgnani. Massimo Rocca je delal za razpustitev stranke, izjavil je, da ne rabi fašistovske izkaznice, da bi moral fašizem — ako bi hotel pri volitvah zmagati — uporabiti silo, da je podeželski fašizem mobilizacija nevednežev in da si on šteje pod častjo, da ostane še nadalje v stranki. Zakaj naj bi taki ljudje še nadalje ostali v stranki?»

Dr. Baxa zopet praški župan

PRAGA, 2. Dosedanji praški župan dr. Baxa je bil pri včerajšnjih volitvah v občinski svet z glasovi čeških narodnih socijalistov in narodnih demokratov zopet izvoljen za župana. Dr. Baxa je prejel 66 glasov, njegov komunistični protikandidat Tuřil pa 24 glasov. 10 glasovnic je bilo praznih. Nemci so glasovali za komunista Novi župan je izvolitev sprejel.

Po udušitvi revolucije
na Bolgarskem
Voditelji pobegnili na jugoslov. ozemlje

BEOGRAD, 2. Včeraj sta prispela v Beograd vodji bolgarskih komunistov Dimitrov in Koranov, ki sta po neuspeli ustaji na Bolgarskem pobegnila na jugoslovensko ozemlje. Dopoldne ju je zaslišal šef oddelka za zaščito države. Obenem je dospel v Beograd tudi bivši minister v kabinetu Stambolijskega Obov, kateremu se je svojčas posrečilo pobegniti v Rumunijo.

Popoldanski listi javljajo, da je iz Sofije došla vest, da je Pavle Pavlović, eden od bivših komunističnih voditeljev v Srbiji, padel v zadnjih borbah na Bolgarskem. Pobegnil je na Bolgarsko po atentatu na ministra Draškovića.

SOFIJA, 2. Bolgarska brzojavna agentura javlja, da je prišlo v Raci vsled nesrečnega slučaja do velikega požara, ki je uničil okoli 200 poslopij. Iz Sofije došlim pomožnim četam se je posrečilo požar lokalizirati. Bilo je tudi mnogo človeških žrtev; števila se do sedaj ne da ugotoviti.

DEMARŠA MALE ENTENTE V BUDIMPEŠTI

BUDIMPEŠTA, 2. Rumunski, jugoslovenski in čehoslovaški poslanik so dne 28. septembra intervenirali pri madžarski vladi proti govoru državnega upravnika Horthyja, ki je nedavno grozil, da si bo Madžarska znala pridobiti nazaj, kar je izgubila. Madžarska vlada je opazila, da se je vsebina omenjenega govora v inozemstvu zelo neugodno komentirala. Z ozirom na to je namestnik ministrskega predsednika Vasz v imenu vlade ugotovil, da so vse vesti, ki govore o kakih grožnjah Madžarske državam Male entente, neutemeljene. Poslaniki so vzeli njegovo izjavo na znanje.

Princezinji Ivani gre nekoliko na boljše

RACCONIGI, 2. Zdravniško poročilo o stanju princezinje Ivane pravi: Komplikacija, ki je te dne toliko prestrašila vso javnost, se ni več pojavila. Lahko boljšanje, ki je nastopilo včeraj, se nekoliko veča.

DNEVNE VESTI

Slovensko ljudstvo!
Use dosedanje krivice in nasilja se ne dajo niti primerjati z vnebovpijočim nasiljem nameravanega poitaljančenja naših šol!

Proslava obletnice fašistovske revolucije

Vlada je odredila, da se prva obletnica fašistovske revolucije proslavi na svečan način. Svečanosti bodo trajale štiri dni, in sicer 28., 29., 30. in 31. oktobra. Razpored slavnosti je izdelala posebna komisija, katere člani so general De Bono, kom. Bianchi, posl. Giuntà, kom. Bastianini, kom. Marinelli in Luigi Freddi. Proslava se začne s proglasom ministrskega predsednika na fašiste in italijanski narod. Obenem izide tudi brošura o fašistovski revoluciji. Najvažnejše svečanosti se bodo vršile v Milanu 28. t. m., v Bologni 29., v Perugi 30. in v Rimu 31. oktobra. Svečanosti v Milanu bo prisostvoval tudi Mussolini. Isti dan, t. j. 28. oktobra se bodo brale po vsej Italiji ob 9. predpoldne maše zadušnice za fašiste, ki so padli od l. 1919. do danes. V Bologni bo govoril podminister Acerbo, v Perugi kom. Michele Bianchi. Dne 31. oktobra zvečer bodo razsvetljene vse javne zgradbe po Italiji, vse vojne ladje bodo v zastavah in ravnotako italijanska poslaništva in konzulati v inozemstvu. Glavna svečanost se bo vršila ta dan, kakor rečeno, v Rimu. Na sporedu je v prvi vrsti velik sprevod po mestu, ki pojde pred grob neznanega vojaka, kjer se ponovi prisega fašistov. Sprevod pojde po istih ulicah, koder se je pomikal lansko leto po vkorakanju fašistovskih oddelkov v glavno mesto. Udeležijo se ga tudi ministrski predsednik Mussolini, razni fašistovski dostojanstveniki in zastopniki fašjev iz pokrajin. Po prisegi pred grobom neznanega vojaka se poda sprevod pred kraljevo palačo. Tu se bo šlo poklonit kralju posebno odposlanstvo. Zvečer priredi ministrski predsednik v palači Venezia slavnosten sprejem, h kateremu bodo povabljeni vojvoda Aostski, kr. princi, diplomatski zbor, predsedstvo zbornice in senata, vlada, člani velikega fašistovskega sveta, generali, admirali, prefekt, zastopniki fašjev iz pokrajin, zastopniki fašistovskih sindikatov in zadrug itd.

XXVI. občni zbor Slov. akademičnega društva „Balkan"

Preteklo soboto se je vršil v gradu «Moccò» v Borštu XXVI. redni občni zbor akad. fer. društva «Balkan».

Z ozirom na to, da se je občni zbor vršil pozno v septembru, ko je že odšlo veliko število visokošolcev v svoja univerzitetna mesta, ni bila udeležba članov baš velika.

Društveni predsednik je ob 21. otvoril občni zbor, pozdravil vse navzoče, zahvalil se jim za udeležbo ter nato podal besedo tajniku, ki je prečital došla pozdravna dopisa mladinskega društva «Prosvete» v Trstu in akad. društva «Adrije» v Gorici, katero slednje se zbora bratskega društva ni moglo udeležiti radi prevelike zaposlenosti vsled svoje gledališke turneje. Tudi akad. društvo «Nanos» v Padovi je poslalo po svojemu tajniku občnemu zboru iskrene pozdrave in poželelo obilo uspeha.

Po odobrenju zapisnika zadnjega občnega zbora je predsednik povzel besedo in v kratkih potezah orisal počitniško delovanje društva. Omenil je med drugim tudi propagandno akcijo za «Dijaško Matico», ki si jo je odbor takoj po svoji izvolitvi zamislil, katera pa ni dosegla onega zaželjenega uspeha, ki bi ga mogla doseči. Po govoru predsednika se je prešlo na naslednjo točko dnevnega reda: Poročila odbornikov.

Društveni tajnik je podal podrobno poročilo o društvenem delovanju in organizacijskem delu za «Dijaško Matico». Glavni cilj počitniškega odbora je bila propaganda za D. M. po deželi in vzbujanje smisla za njo pri našem ljudstvu. Odbor je razdelil nabiralno delo ter razposlal pristopnice k D. M. vsem članom društva «Balkan», kateri bivajo na deželi; istotako je razdelil nabiralno delo članom, ki stanujejo v mestu. Vse to pa je rodilo premalo uspeha. Nadalje si je odbor neumorno prizadeval, da organizira v okviru društva prireditev, katere čisti dobiček bi šel «Dij. Matici». Pri organiziranju prireditve pa je odbor naletel na take zapreke, da se je morala nameravana prireditev prenesti.

Ob tej priliki je izrazil tajnik toplo zahvalo vsem činiteljem, ki so društvu šli na roko, posebno pa se je zahvalil dramatičnemu društvu «Sovič» v Postojni in mlad. društvu «Prosveta» v Trstu.

V nadaljnem poročilu je omenil prosvetni tečaj akad. društva «Adrije» v Gorici, na katerega je društvo «Balkan» poslalo svoja poročevalca za socialno-gospodarski in kulturnoprosvetni položaj v Jul. Krajini. Nekaterim svojim članom je društvo pripomoglo, da so se lahko udeležili visokošolskega zbora v Gorici in tako prispevali k sijajnemu uspehu tega zbora. Nadalje je poročal tudi o notranjem društvenem delovanju. Društvo je imelo od 23. julija do 22. septembra 8 rednih sestankov s 5 predavanji in 1 referatom gosp. dr. Wilfana: O političnem položaju. Druga predavanja različne vsebine, kakor: o Danteju, o zadružništvu, o planinstvu i. dr., so imeli društveni člani.

Proti koncu svojega poročila je podal tajnik statistične podatke o številu članov, ki se udeležujejo društvenega življenja, in priporočal nato, naj bo novemu odboru še nadalje pred očmi procvit društva in organizacijsko delo za «Dijaško Matico». Vsa naslednja poročila so bila uzorno sestavljena, kar priča, da društvo v upravnem delu napreduje. Naslednja točka dnevnega reda je bila: Društveni poslovnik, pri kateri je poseglo v debato več članov društva.

Sledile so nato volitve. Društveni tajnik je občnemu zboru predložil kandidatno listo, ki je bila z vzklikom tudi sprejeta. Novi predsednik je zasedel svoje mesto in se zahvalil za izkazano zaupanje članov. V kratkih besedah je obljubil nadalje, da bo novi odbor gledal le na razvoj društva in njega razmah. Gojil bo najiskrenejšo družabnost med člani in skušal društvo uveljavljati tudi na zunaj. Največji cilj, kateri bo novemu odboru vedno pred očmi, pa je delo za «Dijaško Matico».

S pozivom, naj se vsi društveni člani udeležujejo društvenega življenja in pomagajo odboru pri delu za «Dijaško Matico», je zaključil predsednik občni zbor.

Začetek šolskega leta na slovenski zasebni šoli pri Sv. Jakobu v Trstu se bo vršil v četrtek, 4. t. m., ob 8. uri zjutraj.

Šolsko vodstvo.

Žalostni položaj državnih upokojencev

Zasebnik, kateri ne uredi takoj takih zadev in računov, o katerih ve, da jim se ne bo mogel izogniti in da jih bo moral prej ali slej poravnati, je slab gospodar. Kar velja za zasebnika, velja še v večji meri za vlado, ki leta in leta odlaša z ureditvijo zadev, katerih se ne more izogniti, ker je njena moralna dolžnost in obveza, da jih reši. Poleg tega, da država s takim odlašanjem ničesar ne pridobi za državno blagajno, trpi velikansko moralno zgubo radi tega, ker s takim postopanjem vzbuja le nezadovoljnost in nezaupanje ter škoduje ugledu države in vlade na znotraj in na zunaj. Rimska vlada ima več takih odprtih računov. Omenimo le mimogrede vloge pri bivši avstrijski poštni hranilnici ter nadalje tiste bednike, ki so svojedobno dobivali kot invalidi, žrtve svojega dela in poklica, rente od zavarovalnice proti nezgodam. Eden takih odprtih računov, ali bolje skelečih ran, ki jih kaže naša dežela, je tudi položaj državnih upokojencev. V tem pogledu se je oglasil v tukajšnjem «Popolo di Trieste» tudi odličen italijanski pisec, g. dr. G. Tamaro, ki s treznimi jasnimi razlogi toplo zastopa koristi upokojencev. Upamo, da je vlada članek g. Tamara že vzela na znanje in da ga bo tudi upoštevala; našim prizadetim čitateljem hočemo navesti izvajanja g. Tamara nekako v tolažbo in vzpodbudo, da tudi s svoje strani ne odjenjajo in potom svojih strokovnih udruženj delujejo na to, da se njihov položaj končno pravično in zadovoljivo reši. G. Tamaro razvija v svojem članku sledeče misli: Splošno znano je, da spadajo državni upokojenci bivše vladavine med najbolj obubožane sloje naše pokrajine, posebno odkar jim je bilo odbito 30% od pokojnin, katere so bile itak same na sebi pičlo odmerjene. Odredba, s katero so bile pokojnine skrčene, ni samo pravno neutemeljena, ampak je tudi nesrečna politična poteza, ker zbuja pri prizadetih čut nezaupnosti in zapostavljanja. Upokojenci so svoječasno vplačevali v penzijski fond kvoto, ki je bila višja, nego bi jo bil zahteval vsak drugi zavarovalni zavod za primerno rento, a poleg tega so plačevali svoje doprinose v dobrem denarju, ki je bil enakovreden zlatemu. Pokojnina bi se jim danes morala plačevati v denarju, ki bi bil enakovreden njihovim vplačilom. Lira danes ne odgovarja tej vrednosti a zraven tega se pokojnine niti ne plačujejo alla pari, ampak so se uvedli odbitki. Med tem, ko so se pri dohodkih aktivnih uradnikov vsaj izenačile krone z lirami, se upokojencem, ki imajo manjše dohodke, ne dovoljuje tega. To je skrajna nedoslednost vlade. Ravno vlada, katera je poklicana, da ščiti pravico, da se mora staviti v nastprotstvo s tem, kar so storile vse druge vlade v drugih nasledstvenih državah ter se izpostavlja temu, da ostaja na nižji stopnji nego one! To ni samo čudno in nezakonito, ampak tudi skoraj nedostojno za veliko nacijo, kakor je italijanska. Pisec zahteva ob zaključku, naj se nemudoma izvede asimilacija upokojencev novih pokrajin z onimi iz starih pokrajin; do tedaj pa naj se vsaj ukinejo nepravični odbitki, ki so bili dekretirani v zadnjem času.

Mi se izvajanjem pisca priključujemo in kličemo tudi s svoje strani: Zaključite vendar enkrat ta odprti račun in še ostale!

Iz tržaškega življenja

Krvav prepir med ženskama v starem mestu. Zabode svojo podnajemnico z nožem v trebuh. Včeraj popoldne se je v ulici Scuole israelitiche pripetil krvav dogodek. V tej ulici v hiši št. 3 je stanovala 47-letna Marija Tondateci, rodom iz Barija v južni Italiji. Pri tej ženski je stanovala kot podnajemnica zasebnica Antonija Turenšek, stara 23 let, rodom iz Ljubljane; stanovala je v temni sobici, podobni prej živalskemu brlogu, nego človeškemu bivališču.

Odnošaji med obema ženskama niso bili dobri; posebno v zadnjem času so se zelo poostrili. Ni še znano, kaj je bilo pravzaprav temu vzrok. Nekateri domnevajo, da je bila Tondateci ljubosumna na svojo podnajemnico, drugi pa trdijo, da je bila poslednja nevoljna na gospodinjo, ker je tą popolnoma zanemarjala njeno sobo.

Včeraj popoldne okoli 13. ure sta se ženski hudo sprli. Prerekli sta si druga drugi vse mogoče psovke. Končno je Tondatecijevi vzkipela kri; pograbila je nož, se zapodila proti nasprotnici ter jo z vso silo sunila z njim enkrat po glavi, nato še v trebuh. Težko ranjena, se je Turenšekova zgrudila na tla. Vsled peklenskega hrupa in vrišča se je nabrala na ulici pred hišo množica ljudi. V zmešnjavi je Tondatecijeva pobegnila. O dogodku je bil obveščen zavod «Zelenega križa». Z avtomobilom tega zavoda so ranjenko prepeljali v mestno bolnišnico, kjer so jo morali takoj operirati. Njeno stanje je nevarno.

Tondatecijeva ima temno preteklost; bila je že v kaznilnici radi umora.

Nesrečen skok. Deček Avrelij Flumiani, star 10 let, stanujoč v ulici G. Schiapparelli št. 8, se je včeraj popoldne igral s svojimi sovrstniki v ulici Calvola. Pri igri je skočil raz nekega zida tako nerodno, da si je zlomil levo nogo v stegnu. Dobil je prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje. Nato so Flumianija prepeljali v mestno bolnišnico. Okreval bo v 5 tednih.

Kako je izginilo 10.000 lir. Uradnik Fran Gombač, uslužben pri lesni tvrdki Jakob Mankoč, je predvčerajšnjim zjutraj dvignil v tukajšnji podružnici «Banca d'Italia» znesek 28.000 lir. Kmalu potem, ko je zapustil banko je zapazil, da mu je zmanjkal šop bankovcev v znesku 10.000 lir. Povrnil se je zopet v zavod, misleč, da je pozabil tam dragoceni šop. A o tem ni bilo ne duha ne sluha. Gombaču, ki ni vedel, ali mu je bil denar ukraden, ali če ga je izgubil, ni preostalo drugega, kakor naznaniti čudni dogodek na kvesturi.

Epilog krvavega čina pri Sv. Jakobu. Sinoči ob 18.30 je umrl v tukajšnji bolnišnici mesar Viktor Comisso, ki je bil pred par dnevi težko ranjen od blaznega brusača Carissimo.

Rojaki! Ne zabite na Šolsko društvo!

Društvene vesti

«Marijin Dom». Dne 7. oktobra t. l. ob uri 4¾ oziroma 5 se bo vršil izvenreden občni zbor zveze «Marijin Dom» in družbe Marije milostljive.

Na dnevnem redu: izpremenba pravil. Članice oziroma družbenice vabi k udeležbi — odbor — oziroma voditelj.

S. U. T. Danes ob 4. pop. sestanek v navadnih prostorih.

Vesti z Goriškega

Vinska trgatev. Trgatev na Goriškem je v polnem teku. Tako v Brdih kakor na Vipavskem je obrodila trta prav dobro, edinole na Krasu se pritožujejo naši vinorejci, da bo letošnji pridelek, posebno v primeri z lanskim, zelo pičel. V prvem trenutku zadrhti vipavskemu in brijskemu kmetu srce od radosti, ko gleda na svoj bogato obloženi vinograd, toda kaj kmalu se mu zmrači čelo ob misli, da leži v njegovi kleti še vedno precejšnja količina lanskega pridelka neprodana, ker kupcev od nikoder ni.

Goriški vinorejci podvzemajo pri političnem oblastvu korake, da naj se dovoli točenje novega vina šele z novim letom ali pa vsaj s 1. decembra, da se na ta način omogoči vnovčenje še neprodanega lanskega pridelka, kajti v nasprotnem slučaju bi novo vino izpodrinilo lanski pridelek, ki bi ostal neprodan.

Zakonska sreča. Goriški podjetnik M. G. ima zelo verno zakonsko družico. Čeravno je vzorna zakonska žena mati štirih otrok, polje še vedno po njenih žilah vroča kri, ki jo zapeljuje na kriva pota. Ko se je vračal njen nič hudega sluteči mož nedavno iz gostilne domu, se mu je pred njegovim stanovanjem nudil kaj čuden prizor: iz njegovega stanovanja pleza skozi okno njegov lastni delavec. Ko je odšel naslednjega dne v delavnico, delavca ni bilo več na delo, ko se je povrnil iz delavnice domu, pa zopet žene ni bilo več, v tolažbo so mu ostali štirje nebogljenčki. Mož se je že docela vživel v bridko usodo, dokler ni nekega dne dobil pismo iz Gradeža, v katerem ga ... hotelir tirja za dolg v znesku 1300 lir, kojega je naredila na njegovo ime nezvesta žena v družbi z svojim ljubimcem.

Ni torej nikako čudo, da je zaplala tudi v žilah prevaranega moža vroča kri, ko je v četrtek uzrl v baru «Vittoria» na Travniku verolomno ženo in njenega ljubimca, in da je z uprav mladeniškim ognjem začel udrihati po njima. Seveda se je takoj zbrala okoli bara, kakor je že v Gorici navada, velika množica radovednega občinstva, ki je z velikim zanimanjem sledilo poteku ljutega boja, kateremu je naredil konec šele na lice mesta prihitevši agent varnostne straže. Na kvesturi je bilo sklenjeno med sovražniki začasno premirje, dokler ne bo podpisana mirovna pogodba.

Dober igralec na krogle. V gostilni pri južnem kolodvoru so igrali na krogle in ni izključeno, da je bila ta igra ena iz onih mnogoštevilnih tekem v igranju na krogle, ki se v poslednjem času prirejajo v Gorici. Med igro je neki igralec hotel udariti eno «rešto», po «nesreči» je pa mesto krogle zadel glavo 50 letnega Ivana Colofátti iz Vidma. Ubogi Colofatti je vsled silnega udarca ostal «rešto» v nezavesti, k zavesti so ga spravili šele na lice mesta prihitevši sanitarji «Zelenega križa.»

Vesti iz Istre

Iz Klanca. Tu je izdihnil dne 30 - 9. blago dušo gas. Martin Metlika v starosti 75 let. Bil je mož poštenjak v vsakem oziru in vzoren družinski oče. Vsi ki so ga poznali, so ga globoko spoštovali..

Bodi mu lahka domača zemlja!

Borzna poročila

Tečaji:

Trst, dne 2. oktobra 1923

Cosulich	304
Dalmatia	275
Gerolimich	2139
Libera Triestina	387
Lloyd	1415
Lussino	580
Martinolich	132
Oceania	168
Premuda	565
Tripcovich	281
Ampelea	465
Cement Dalmatia	305
Cement Spalato	221

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, dne 2. oktobra 1923

ogrske krone		0·11	0·12
avstrijske krone		0.0310	0.0315
češkoslovaške krone		66.—	66·50
dinarji		25.20.—	25.50
leji		10.25	10.75
marke	za milijon	0·7½	0·12½
dolarji		22.10	22.25
francoski franki		133.—	133.50
švicarski franki		393·—	397.—
angleški funti papirnati		100.60	100·90

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Ljubeznjiva oskrba. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23 1387

VINSKA posoda se proda. Gulič, via del Veltro 1. 1385

PES, velik volčje pasme, čuje na ime Rolf, s kolajno št. 15 se je zatekel med Bazovico in Lipico. Najditelj je naprošen, da ga pripelje, proti dobri nagradi, v via XXX Ottobre 8, žganjarna. 1384

SLAŠČIČARNA, mlekarna, žganjarna v sredini mesta, na prometnem kraju, se po ugodni ceni proda. Naslov pri upravništvu. (1383)

VAJENEC, za trgovino jestvin se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Trgovina Fonda — Škedenj. 1382

PROSEKAR iz najboljših miramarskih leg sem pripravljen oddati po najnižjih dnevnih cenah. Prosim reflektante za takojšnja naročila, da zamorem pripraviti zadostno množino. Alojzij Goriup, Prosek. 135

POSESTVO v Štanjelu se odda ali proda. 33.000 sežnjev vinograda. Velike stavbe. Pojasnila v Trstu, via Udine 20, vrata 10 136

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 1373

BABICA, sprejema noseče, ljubeznjiva oskrba. Največja tajnost. Via Madonnina 10, II. 131.

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje nego drugi kupci. Via Pondares št. 6, I.

KRONE, srebro, zlato in platino kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 28

†

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljeni soprog, oče, stari oče, tast

Matija Vrše

danes, ob 9. uri zjutraj, na poti v Herpelje, nagle smrti preminul.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v sredo, 3. t. m. iz hiše žalosti v Gropadi št. 87.

GROPADA, 2. oktobra 1923.

(535) **Žalujoči ostali.**

Pohištvo

Novi dohodi. Prodaja zajamčena.

50 spalnih sob, iz trdega, masivnega, bukovega, jesenovega, mahagonijevega, javorjevega, hruškovega lesa, močne vrste, s psiho, s tremi zrcali. Brezkonkurenčne cene. Priporočljive za hotele in vile za letoviščarje. 46/6

Prodajajo se tudi sobe za eno osebo.

M. STEINER

Družba z o. z.

Via Geppa 17 - Via Paulitana 1 (Piazza Stazione)

Skrbi se za embalažo in pošiljanje na deželo.

Dr. F. Addobbati

se je vrnil in sprejema v Sežani od 9-12 na št. 47

(Delenova hiša) 534

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca štev. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Št. telef. 25-67.

PODLISTEK

ANNIE VIVANTI:

KIRKA

(62)

Roman Marije Tarnovske. - Poslovenila G. B.

Odprli so torbico in našli so dišave, bisere, cigarete... Prižgala sem si eno in njen duh me je zanesel v preteklost, na večerje z Vasilijem in Boževskim... k ciganski godbi, k blesku luči, k rožam, k smehljajem... Kako je vse daleč!

Izstopiti sem morala iz dvorane z dvema možema ob strani in opazila sem v ozadju dolgega hodnika množico ljudi, ki se je približevala. V sredini množice — koraka, uklenjen, s klobukom postrani in potisnjenim nazaj, kakor da bi mu ga kdo drugi položil na glavo — Prilukov.

Ugledal me je. Skoro zelenkast val bledobe mu je udaril v lica. Premika usta, stiska ustne — in strese z glavo. Hoče mi dati nekaj razumeti...

Takoj sta mi moža ob moji strani stisnila roke in me naglo odvedla po drugem hodniku... čula sem besedo — rusko besedo — ki jo je zaklical Prilukov za menoj:

«Molči!»

Možje so me surovo potisnili v prazno, temno celico. Usedla sem se na klopico v kotu, in naslonila glavo ob zid. Nisem bila ne otožna, ne prestrašena, ne nesrečna. Čutila sem le trudnost, neizmerno trudnost...

Takoj sem zaspala in sem spala globoko, brez sanj. Odkar sem bila otrok v Otradi, ne pomnim, da bi bila spala tako: popolna pozaba izlita v neomejeno trudnost.

...Nekdo je odprl vrata, ne da bi vprašal za dovoljenje, me prijel za roko in me peljal v prostorno dvorano.

Tam sem videla Elizo med dvema možema. Jokala je neutolažljivo; videla sem, kako smešno je pretvarjala obraz, običajno kremženje, ki je spremljalo vedno njen jok, kakor spremlja vesela godba otročička k večnemu počitku. Mislila sem, ne vem zakaj, na Vasilija.... na Boževskega... na veselico na avstrijskem poslaništvu v Petrogradu... na malo Tanjo, ki je ljubila «potovanja»... na Tjoko, ki je imel svoje dneve «zanikanja»... potem sem mislila na vse ono, ki je tako daleč. V mislih sem prešla naglo, z zaprtimi očmi, propad krivde in trpljenja zadnjih let — ter sem stopila v luč moje poslednje, najnovejše radosti: to je misel na voziček, ki se je ustavil: Kamarovskij, ki bo okreval... misel na smrt s Tjoko, ko naju Bog pokliče k sebi!

Tako misleč, sem se posmejala in eden izmed onih mož me je surovo stresel za roko. Drugi, ki je sedel ob mizi, je nekaj bral s povzdignjenim glasom. Razumela sem besede: «v ječo»... «sokriva»... «umor grofa Kamarovskega»...

«Ali...» in zobje so mi zašklepetali: — «grof Kamarovskij bo okreval —»

Mož je rekel:

«Grof Kamarovskij je mrtev.»

Smejala sem se naglas. Nahajala sem se na «ruski-gori» — in voziček, ki sem mislila, da je ustavljen, se kotali, se je izpodrsnil, leti, se prekucne... se vrti... pade.

KLIV.

Bolniška sestra zaporov «Giudecca» sedi poleg mene in medtem, ko mi pokłada na čelo mrzle obkladke, mi pripoveduje s tihim glasom žalostno in grozno zgodbo.

Poslušala sem, ko da bi poslušala sanje v sanjah.

... «Je to grozna in žalostna zgodba ... Ko je videl mladeniča vstopiti, mu je stekel nasproti, da ga objame; saj ga je ljubil kot brata. In mladenič je stopil k njemu in mu sprožil pet strelov v trebuh.»

ZAHVALA

Za obilne dokaze sožalja povodom bridke izgube naše nenadomestljive mamice, stare mame in tašče, gospe

Antonije Bergoč-Debevec roj. Wenzel

izrekamo tem potom najlepšo zahvalo vsem, ki so nas tolažili v težkih urah.

Posebno pa se zahvaljujemo uradništvu, učiteljstvu, pevcem za ganljive žalostinke in sploh vsem, ki so spremili nepozabno ranjko v tako lepem številu k večnemu počitku.

SEŽANA, dne 28. septembra 1923.

Žalujoči ostali.